

2025 RAMAZAN VAAZ SİLSİLESİ:

28.GÜN

ZAMANIN İMTİHANI

(TÜKENEN ÖMÜR VE GAFLET ÇIKMAZI)

YAZAR: ALİ AYKAÇ

رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ

Rabbim! Beni geri döndür ki, terk ettiğim dünyada salih amel işleyeyim.
MÜ'minûn, 23/99-100.

iletişim : (0)541 934 3778 daha fazlası için: www.aliaykac.com

Bu içerik, yazarının izni olmadan kısmen veya tamamen kopyalanamaz ve dağıtılamaz. İlgili yasağa aykırı hareket eden kişiler hakkında, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre telif hakları kapsamında yasal işlem başlatılacaktır.

بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Hamd, bizleri yoktan var eden, ömür sermayemizi hayır ve bereketle geçirmemiz için bizlere akıl ve irade lütfeden Yüce **Allah** ﷻ'a mahsustur. **Salât ve selâm**, ömrünü hakkın ikamesi ve bâtılın izalesi uğrunda geçiren, bizlere zamanın kıymetini yaşayarak öğreten **Peygamber Efendimiz** ﷺ'e, âline, ashabına ve kıyamete dek onun izinden giden tüm müminlerin üzerine olsun.

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

Zaman, insanın en kıymetli sermayesidir. Ömür, kum taneleri gibi avuçlarımızdan kayıp giderken her bir an, **kıyamet günü önümüze konulacak bir sayfa hâline gelmektedir.** Gençlik, fırsatlarla dolu bir çağdır. Yaşlılık, ömür muhasebesinin başladığı vakittir. Her insan, ömrünün en değerli çağında gafletten sıyrılıp, bu nimetin hakkını vermelidir.

İnsanoğlunun dünyaya gelişi, büyük bir yolculuğun ilk adımıdır. Doğumla başlayan bu serüven, bir nehir gibi akıp gider ve bir gün muhakkak menziline ulaşır. Tıpkı sabahın erken saatlerinde parlayan güneşin, akşama doğru ufukta yavaş yavaş kaybolması gibi, insan da ömrünün ilk yıllarında farkına varamadığı bir hızla yaşlanır ve son durağa yaklaşır. Her geçen an, bizi ebediyete bir adım daha yaklaştırırken, çoğu zaman bu kaçınılmaz hakikatin farkına varmayız. Halbuki **her yeni gün, takvimden koparılan bir yaprak değil, hayat defterimize eklenen bir sayfadır ve bizler bu sayfalara hangi kelimeleri yazdığımızdan sorumlu tutulacağız.**

Ömür, insanın kendisine emanet edilen ve her an eksilen bir sermayedir. Bir tüccarın sermayesini doğru yönetmemesi nasıl onu zarara uğratırsa, insan da ömrünü boşa harcadığında telafisi olmayan bir kayba uğrar. Ticarî bir anlaşmada zarar eden kişi, belki malını yeniden kazanabilir; fakat kaybolan zaman geri gelmez. Zira zaman ne satın alınabilen ne de geri döndürülebilen bir nimettir. **Peygamber Efendimiz ﷺ**, bu gerçeği şöyle ifade eder: ***“İki nimet vardır ki, insanların çoğu onda aldanmıştır: Sağlık ve boş vakit.”***¹

Bu hadîs-i şerîf, insanın sahip olduğu zamanın ve sağlığın ne büyük bir fırsat olduğunu hatırlatmaktadır. Gençlik, güç ve imkânlar elimizdeyken, çoğu kez bunların hep bizimle olacağını sanırız. Oysa bir gün gelir, güçsüzlük kapıyı çalar, pişmanlık yüreğimizi sızlatır ve **“Keşke o vakitleri daha iyi değerlendirseydim”** demekten başka elimizden bir şey gelmez.

Nitekim rivayet edilir ki, **Peygamber Efendimiz ﷺ** bir gün yere **düz bir çizgi** çizdi. Sonra bu çizgiye paralel kısa çizgiler koyarak şöyle buyurdu: ***“Bu insanın ömrüdür. Bunlar ise onu bekleyen musibetlerdir. Eğer bir musibet ona erişmezse, bir diğeri ona ulaşacaktır.”***²

¹ Buhârî, Rikâk, 1. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : نِعْمَتَانِ مَغْبُوتُونَ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ : الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ.

² Buhârî, Rikâk, 3. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : هَذَا أَجَلُ الْإِنْسَانِ، وَهَذِهِ الْمَصَائِبُ تَحْدُوهُ، فَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَالَ هَذَا

Bu sahne, aslında hayatın özeti gibidir. İnsan, düz bir çizgi üzerinde yürüyen bir yolcu misali, farkında olmadan sona doğru ilerler. Kimi zaman karşısına çıkan sıkıntılar, onu bu yolculuktan alıkoyacak gibi görünse de ömür yolu tükenmekte, günler birbiri ardına eksilmektedir. Şu hâlde, **insanın yapması gereken şey, ömrünü en güzel şekilde değerlendirmek ve varoluş gayesine uygun bir hayat sürmektir.**

Gaflet, insanın asıl gayesini unutarak dünyaya dalmasıdır. İnsan, varoluşunun nedenini unutup kendisini geçici meşguliyetlerin içinde kaybettiğinde, en büyük kaybı yaşamış olur. Günlük telaşlar, dünya nimetlerine olan düşkünlük, insana zamanın tükenmekte olduğunu unutturur. Oysa bir sabah uyanıp aynaya baktığında, saçlarına düşen beyazlar, yüzünde beliren çizgiler ona hayatın geçiciliğini fısıldamaktadır. Ne var ki, insan çoğu kez bu sessiz uyarıları duymamakta ısrar eder. **Allah ﷻ, gaflet içinde olanları şöyle uyarmaktadır: “Dinlerini bir oyun ve eğlence edinmiş, dünya hayatına aldanmış kimseleri bırak!”³**

Bu ayet, **dünyaya aldanan ve ahiret için hazırlık yapmayan kişileri** tasvir etmektedir. İnsan, eğer bütün ömrünü sadece dünya menfaatleri peşinde geçirirse, tıpkı akıntıya kapılmış bir yaprak gibi oradan oraya savrulur ve nihayetinde uçuruma yuvarlanır. Oysa zaman, bilinçli kullanıldığında insanı ebedî saadete götüren bir vasıta, israf edildiğinde ise pişmanlığa sürükleyen bir azap sebebidir. **Peygamber Efendimiz ﷺ** bu

³ *En ‘âm, 6/70. وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَعَزَّتْهُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا*

hakikati şöyle ifade etmiştir: ***“Dünya tatlı ve çekicidir. Allah, sizi orada halife kılmış ve nasıl davranacağınıza bakmaktadır.”***⁴

Bu hadîs, **insanın dünya hayatındaki sorumluluğunu** hatırlatmaktadır. Tatlı ve çekici olan dünya, dikkat edilmediği takdirde insanı sarhoş eden bir içkiye dönüşebilir. Oysa bu dünya, **bir sınav meydanıdır ve insan her an imtihan edilmektedir.**

Düşünün ki, bir öğrenci sınav salonuna girer fakat sınav yerine telefonuyla oyalanır, arkadaşlarıyla sohbet eder, hatta uyuyakalır. Sonunda süresi bittiğinde kâğıdını teslim etmek zorunda kalır ama o kâğıtta ne bir cevap vardır ne de bir emek. İşte gaflet içindeki insan da böyledir! O, dünya hayatında kendisini eğlenceler, gereksiz meşguliyetler ve boş uğraşlarla oyalarken, farkına varmadan süresini tüketir. Nihayet ölüm kapısını çaldığında, hazırlıksız yakalanmış bir yolcu gibi şaşkınlık içinde kalır.

Bu yüzden, **insan, gaflete düşmeden ve zamanı hoyratça harcamadan, her anının bir değer taşıdığını bilerek yaşamalıdır.** Zira zaman, kum saatindeki taneler gibi sessizce tükenmekte ve insanı kaçınılmaz sona doğru yaklaştırmaktadır.

İnsan, ömrünü nasıl geçirdiğiyle anılır. Geride bıraktığımız her an, biz fark etmesek de ahirette karşımıza çıkacak bir

⁴ *Müslim, Zikr, 99.* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَصِرَةٌ، وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا. فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ

sermayeye dönüşmektedir. Kimimiz bu sermayeyi hayır ve iyiliklerle zenginleştirirken, kimimiz de onu boş işler ve gafletle tüketiyoruz. **Ömrü bereketlendirmek, zamanı Allah'ın rızasına uygun şekilde değerlendirmekle mümkündür.** Nitekim Kur'an-ı Kerîm'de Allah ﷻ şöyle buyurmaktadır: ***“Asra (zamana) yemin olsun ki, gerçekten insan hüsrandadır. Ancak iman edenler, salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler başka!”***⁵

Bu ayet, zamanın insan için nasıl bir imtihan vesilesi olduğunu ve onu hakkıyla değerlendiremeyenlerin büyük bir kayıpta olduğunu açıkça göstermektedir. Bir ömrü ziyan etmek, sadece boşa geçen yıllar demek değildir; aynı zamanda ebedî hayat için kaybedilen fırsatların da ifadesidir.

Zamanı en iyi değerlendirenler, onu Allah'a kulluk şuuru içinde yaşayanlardır. İnsanın hayatını belli bir düzene sokan en önemli ibadet ise namazdır. **Namaz, sadece belirli vakitlerde eda edilen bir ritüel değil, aynı zamanda zamanın bereketlenmesini sağlayan bir disiplindir.** Peygamber Efendimiz ﷺ, bu hususu şöyle vurgulamıştır: ***“En faziletli ameller; vaktinde kılınan namaz, anne-babaya iyilik ve Allah yolunda mücadeledir.”***⁶

⁵ Asr, 103/1-3. وَالْعَصْرِ ۖ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۖ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ

⁶ Buhârî, Mevâkîti's-Salât, 5. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ : الصَّلَاةُ لَوْفَتَهَا، وَبُرٌّ، الْوَالِدَيْنِ وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ،

Bir insan, gününü namaz vakitleri etrafında şekillendirdiğinde, vakitlerinin daha düzenli geçtiğini ve zamanının bereketlendiğini fark eder. **Namaz, insanın gün içindeki dağınıklığını toparlayan, hayatına disiplin ve anlam kazandıran en büyük ilâhî nimetlerden biridir.**

Namaz, aynı zamanda insana “**öncelik bilinci**” kazandırır. Günlük hayatta birçok şeye zaman ayırıyoruz: iş, aile, sosyal hayat... Ancak “**Önceliklerim neler?**” sorusuna namaz merkezli bir hayatla cevap veren kişi, zamanını gereksiz işlerle heba etmez. İşte bu yüzden, **hayatında namazı ihmal eden insan, aslında zamanını en büyük nimetinden mahrum bırakmaktadır.**

İnsan, dünyaya gelişinden itibaren sürekli bir yolculuk içindedir. **Her doğan gün, bize verilen yeni bir fırsattır; ancak bu fırsatın sonsuz olmadığını unutmamak gerekir.** Ömür, kum taneleri gibi avuçlarımızın arasından akıp giderken, bizler ona hangi anlamı yüklediğimizi sorgulamalıyız. **Günü geldiğinde geriye dönüp baktığımızda, ömrümüzü nasıl harcadığımızın hesabını vereceğimiz gerçeğini aklımızdan çıkarmamalıyız.**

Ömrün en büyük kaybı, boşa harcanan zamandır. İnsan, dünyada sahip olduğu her şeyi kaybedebilir ve tekrar kazanabilir; ancak **zaman bir kere yitirilirse, bir daha asla geri getirilemez.** Bu yüzden, günümüzü nasıl geçirdiğimizi, zamanımızı hangi uğraşlarla tükettiğimizi sorgulamalıyız. **Kur’ân-ı Kerîm, insanın gaflete düşerek zamanını israf etmesini, büyük bir hüsrân olarak nitelendirir: “İnsan, o gün önceden yaptığı her şeyi**

görüp hatırlayacak, inkârcı ise ‘Keşke toprak olsaydım!’ diyecektir.”⁷

Ömrün sonunda pişman olmamak için, bugünden itibaren hayırlı bir yaşam sürmeye niyet etmeliyiz. **Kimi insanlar uzun yıllar yaşar, ancak ömürleri bereketsizdir; kimi insanlar ise kısa bir hayat sürer, ama ardında unutulmaz izler bırakır.** Asıl mesele, yılların çokluğu değil, bu yılların neye adandığıdır. Öyleyse, zamanımızı Allah’ın rızasına uygun şekilde değerlendirmek için kendimize şu soruyu sormalıyız: **“Bugün Allah için ne yaptım?”**

Bütün peygamberler ve salih kullar, zamanın kıymetini bilerek yaşamışlardır. **Peygamber Efendimiz ﷺ**, hayatı boyunca her anını bir ibadet şuuruyla değerlendirmiştir. Ashâb-ı kiram da bu bilinçle hareket etmiş ve ömürlerinin her saniyesini Allah yolunda bir hizmete dönüştürmeye gayret etmişlerdir. **İmam Gazâlî, zamanın kıymeti hakkında şöyle der: “Ömür sermayesi bitmek bilmeyen bir altın hazinesi değildir. Onu nasıl harcadığın, ebedî hayatının şekillenmesini belirler.”**

Bu bilinçle, ömrümüzü boş ve faydasız işlerle tüketmek yerine, Allah’a yakınlaşmak, ilim öğrenmek, insanlara iyilik yapmak ve salih ameller işlemek için değerlendirmeliyiz. Çünkü ölüm gelip çattığında, geriye dönme şansımız olmayacaktır. **Kur’ân-ı Kerîm’de bu pişmanlık şöyle dile getirilir: “Rabbim!**

⁷ Nebe, 78/40. يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا

Beni geri döndür ki, terk ettiğim dünyada salih amel işleyeyim.”

8

Ancak o gün geldiğinde, geri dönmek mümkün olmayacaktır. Bu yüzden, zamanımızı henüz fırsat elimizdeyken değerlendirmeliyiz. **İnsan, bir ömür boyu dünyalık hedeflerin peşinde koşabilir, ama eğer bu hedefler ahireti unutturuyorsa, asıl kazanç yerine büyük bir kayıp içinde olduğu unutulmamalıdır.**

O halde, şu an kendimize sormamız gereken en önemli sorulardan biri şudur: **Ömrümün son günü geldiğinde, hayatımı nasıl yaşamış olmayı isterdim?** Bu soruya vereceğimiz cevaba uygun bir hayat sürmeye gayret etmeliyiz. Çünkü her gün, bizim için yeni bir başlangıçtır ve her sabah, hayırlı bir hayat için bir fırsattır. **Öyleyse, gelin şu anda bir karar alalım ve ömrümüzü bereketli, anlamlı ve Allah’ın rızasına uygun bir şekilde yaşamaya söz verelim.**

Son olarak, **Peygamber Efendimiz ﷺ**’in öğrettiği şu dua ile niyaz edelim: ***“Allah’ım! Ömrümüzün en hayırlı kısmını sonunu, amellerimizin en hayırlısını akıbetini ve günlerimizin en hayırlısını Sana kavuştuğumuz günü eyle!”***⁹

⁸ Mü’minûn, 23/99-100. رَبِّ ارْجِعُونِي * لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ

⁹ Hâkim, el-Müstedrek, 1/544. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَيْرَ عُمْرِنَا آخِرَهُ، وَخَيْرَ أَعْمَالِنَا خَوَاتِمَهَا، وَخَيْرَ أَيَّامِنَا يَوْمَ نَلْقَاكَ،

Allah ﷻ, bizleri *gaflet içinde yaşamaktan muhafaza eylesin. Ömrümüzü hayırla, bereketle ve rızasına uygun bir şekilde geçirebilmeyi cümlemize nasip eylesin!*

(Âmin!..)

وَأٰخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ , **الفاتحه**